

Samenvatting uitvoeringsplan Zeehavens Zeeland – West-Brabant

De gemeenten Borsele, Moerdijk, Terneuzen, Vlissingen werken samen met Douane, Openbaar Ministerie, Politie, Koninklijke Marechaussee en havenbedrijven North Sea Port en Port of Moerdijk samen aan integrale en weerbare zeehavens die geen criminele activiteiten faciliteren in Zeeland en West-Brabant. Het Taskforce-RIEC ondersteunt deze partners bij de uitvoering van hun plannen. Gezamenlijk is voor de komende twee jaar een nieuwe aanpak afgesproken die zich richt op selectie aan de poort, het opwerpen van barrières door het bedrijfsleven, het vergroten van de kennis- en informatiepositie van partners en het vormen van een responsieve overheid die actief reageert op signalen uit de samenleving. Hiervoor starten de partijen de komende twee jaar met projecten om de integriteit en weerbaarheid van de zeehavens te vergroten.

Nieuwe impuls aan actieplan

Naar aanleiding van de intentieverklaring “samenwerken aan integrale en weerbare zeehavens” was er voor de jaren 2017 en 2018 een actieplan. De uitvoering hiervan kwam echter, door gebrek aan coördinatie, capaciteit en commitment onvoldoende van de grond. De ideeën en oplossingsrichtingen staan echter nog steeds om de havens integer en weerbaar te maken. Door de aanstelling van een programmamanager ondermijning Zeehavens, een ondermijningsbeeld Moerdijk, de uitvoering van het versterkings- en versnellingsplan Brabant-Zeeland en een door TNO uitgevoerd onderzoek naar de zeehavens, willen de samenwerkende partijen het actieplan een nieuwe impuls geven. Met de resultaten van het TNO-onderzoek, de lopende projecten en kansen vanuit het versterkings- en versnellingsplan moet het nieuwe Uitvoeringsplan 2020-2021 leiden tot tastbare resultaten in de Zeehavens.

Conclusies uit ondermijningsbeelden en TNO-onderzoek

In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken uitgevoerd om inzicht te krijgen in criminaliteit in de Zeehavens. Hieruit luiden de algemene conclusies:

- De haven is kwetsbaar voor verschillende vormen van ondermijning
- Professionals ervaren toezicht en handhaving als ontoereikend
- Ondernemingen zijn terughoudend in melden

Daarnaast is er sprake van blinde vlekken op het gebied van:

- Export synthetische drugs
- Mogelijke arbeidsuitbuiting Oost-Europese chauffeurs
- Witwassen en vastgoedfraude
- Bedrijfsverzamelgebouwen

In het opgebouwde criminaliteitsbeeld zijn een aantal kernkwetsbaarheden van de zeehaven benoemd die door meerdere criminaliteitsvormen worden misbruikt:

- Door de omvang van de goederenstromen is het niet haalbaar alle goederenstromen volledig te controleren.

- Sommige groepen aanwezige bedrijven zijn inherent vatbaar voor misbruik voor criminele activiteiten, bijvoorbeeld door de aanwezigheid van risicolijnen.
- Werknemers in het havengebied zijn kwetsbaar voor beïnvloeding door criminelen, zij hebben de gelegenheid acties uit te voeren waarmee illegale feiten van binnenuit gefaciliteerd worden. Omdat er op de zeehavens slechts een geringe mate aan sociale controle is, wordt dit niet zomaar opgemerkt.
- Ten slotte speelt de afweging tussen economische toegevoegde waarde en integriteit van de zeehavens een rol. Voor het reduceren van kwetsbaarheden in de zeehavens is het van belang dat er ook bij bedrijven bereidheid is om kwetsbaarheden te verminderen.

Er zijn ook kwetsbaarheden gevonden in de aanpak van criminaliteit:

- Tekort aan capaciteit in toezicht, handhaving en opsporing.
- Integrale samenwerking en informatiedeling (nodig voor verhoging pakkans).
- Goede informatiepositie bij publieke partijen is afhankelijk van meldingen van private partijen.
- Inzet van zowel publieke, private als semipublieke organisaties is nodig.

Doelstelling en speerpunten

De Havendriehoek heeft de volgende doelstelling voor zichzelf gesteld:

"In Zeeland en Brabant zijn integere en weerbare zeehavens die geen criminele activiteiten faciliteren".

Een ketenbrede aanpak van preventie en repressie door zowel publieke als private partijen die in en om de haven actief zijn, maakt de kans van slagen het grootst. Om die reden zetten we gezamenlijk in op de volgende de speerpunten voor de komende twee jaar:

Integere zeehavens

- Hoge(re) meldingsbereidheid private partijen.
- (Meer) sociale controle op zeehaventerreinen.
- Integer personeel in de zeehavens.

Weerbare zeehavens

- Hoge(re) zelfredzaamheid private partijen.
- (Betere, meer) Faciliteiten voor informatiedeling en bereidheid bij partners om die te delen.
- Door kennis te vergroten gaan we gericht zaken herkennen en erkennen. Hierdoor wordt de kwaliteit van de uitvoering (toezicht, handhaving en opsporing) verbeterd.

Nieuwe aanpak

Vanuit de TNO-systeemanalyse komen (vier) interventielijnen naar voren om de havens meer integer en weerbaar te maken: selectie aan de poort, vergroting van de kennis- en informatiepositie, barrières door bedrijfsleven en het vormen een responsieve overheid.

Deze interventielijnen vormen de basis van een nieuwe aanpak die gericht is op het:

1. beïnvloeden van integer gedrag havenmedewerkers;
2. starten van de Platforms Veilig Ondernemen (PVO) Zeehavens;
3. stimuleren veiligheid haventerrein (fysieke barrières);
4. leren van incidenten door een effectieve kennisuitwisseling
5. vergroten van de meldingsbereidheid;

6. ontwikkelen van een innovatieve aanpak tegen drugsimport;
7. versterken van de integrale aanpak.

In het verleden is gebleken dat het een utopie is om een veelvoud van interventies van de grond te krijgen. Voor de periode 2020-2021 is dan ook bewust gekozen voor zes projecten die behapbaar en realistisch zijn. Ook is voor deze periode ondersteuning door een projectleider vanuit Taskforce-RIEC geborgd. Recent is hiervoor de voormalig programmaleider integrale Havens Rotterdam aangetrokken.

Project 1: Weerbaarheidspakket integer gedrag havenmedewerkers

Het ontwikkelen van een pakket aan middelen en activiteiten die partners in kunnen zetten voor het vergroten van de weerbaarheid van havenpersoneel tegen vormen van corruptie en niet integer gedrag. Daarnaast willen we een netwerk voor HR-professionals creëren waarin ze kennis en ervaring uit kunnen wisselen. Ook moeten leidinggevendenden handvatten krijgen om integriteit te kunnen bespreken. Uiteindelijk moet dit worden geborgd in het op te zetten Platform Veilig Ondernemen.

Project 2: Platforms Veilig Ondernemen Zeehavens Port of Moerdijk/North Sea Ports

In een Platform Veilig Ondernemen (PVO) werken publieke en private partijen samen aan een veilige omgeving voor ondernemer, personeel en klant. Het PVO maakt de vertaalslag van lastige en ongreepbare onderwerpen zoals ondermijning of cybercriminaliteit. Het laat ondernemers doorleven wat dit voor hen betekent. Door hierin te ondersteunen en faciliteren moet de aanpak van ondermijning door ketenpartners duurzaam gemaakt worden.

Project 3: Veiligheid haventerrein (stimuleren fysieke barrières)

Dit project richt zich vooral op vragen als: Is degene die op het haventerrein aanwezig is ook degene die er hoort te zijn en is hij ook wie hij zegt dat hij is? Wat is ervoor nodig om dit te kunnen garanderen? Door het oprichten van een integrale werkgroep willen we toewerken naar aanbevelingen die in de praktijk kunnen worden toegepast. Hierbij zijn twee sporen te benoemen, namelijk; wettelijke eisen die gesteld worden aan bedrijven en die hieraan moet voldoen en het faciliteren van organisaties die hiertoe niet verplicht zijn. Denk daarbij aan maatregelen om 100% persoonsverificatie en veilige hekwerken te stimuleren.

Project 4: ISC-proeftuin Bijleveld haven

We willen specifiek voor de Bijleveldhaven een Information Sharing Centre (ICS) opstarten. Dit is een omgeving waarbinnen private partijen, de havenbedrijven en overheidspartijen, gevoelige en vertrouwelijke informatie kunnen uitwisselen. Met als doel: misbruik van processen en personen in de haven verkleinen en meer barrières op te werpen tegen criminaliteit. De projectleider van dit project heeft een soortgelijk project ook in de Rotterdamse haven opgezet.

Project 5: Proeftuinen Meldingsbereidheid zeehavens

In en om de zeehavens worden regelmatig verdachte activiteiten waargenomen die betrekking hebben op druggerelateerde criminaliteit. Het daadwerkelijk melden van zulke activiteiten helpt de autoriteiten om tijdig op te treden en de veiligheid in de haven te waarborgen. Toch lijkt niet iedereen dat altijd te doen. Eerder onderzoek uit de Rotterdamse haven (2020) wijst uit dat bij het bedrijfsleven de behoefte bestaat aan duidelijkheid en zekerheid over het meldproces. Daarnaast blijkt dat het tegengaan van corruptie en het stimuleren van meldingsbereidheid onderdeel is van het organisatieklimaat. Om die reden willen we in de vier zeehavengemeenten aan de slag met het thema Meldingsbereidheid (gericht op havenmedewerkers). Het is daarbij van belang dat

medewerkers zien dat melden nuttig én gewenst is. Dat betekent ook adequate actie en reactie vanuit de overheid.

Project 6: Proeftuinen Drugs Money Logistics (DML) Zeehavens (project Piggyback 2.0)

Uit onderzoek blijkt een grote rol van Nederlandse transportbedrijven in de import en doorvoer van cocaïne. Het project Drugs Money Logistics is een landelijk project uitgevoerd door de Dienst Infra van de Politie Landelijke Eenheid en de FIOD in samenwerking met Taskforce-RIEC. Het project richt zich erop om via gevalideerde indicatoren in financiële big data malafide transportbedrijven te herkennen. In het laatste kwartaal van 2020 volgt binnen dit project een nieuwe actie in onze regio. Daarna is het de bedoeling om deze aanpak verder door te ontwikkelen in twee proeftuinen voor de zeehavens om structureel gebruik te maken van deze werkwijze.